

مدیریت استانی آموزش عالی؛ چالش‌ها و راهکارها

معاونت پژوهش و فناوری

فهرست مطالب

۱- ضرورت مدیریت استانی آموزش عالی

- از منظر قانونی
- از منظر کارکردی

۲- آیین نامه مدیریت استانی مؤسسات آموزش عالی و ویژگی های آن

۳- چالش های پیاده سازی مدیریت استانی مؤسسات آموزش عالی

۴- راهکارهای اجرای موفق آیین نامه مدیریت استانی مؤسسات آموزش عالی

(۱)

اجرای ماده ۱ و ۲ سیاست ها و ضوابط اجرایی حاکم بر آمایش آموزش عالی در جمهوری اسلامی ایران

(مصوب جلسه ۷۷۶ مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۱۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی)

ماده ۱- براساس قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و در راستای اجرای بند ۷۸ سیاست های کلی برنامه ششم توسعه کشور، بندهای ۲ و ۵ سیاست های کلی نظام علم و فناوری ابلاغی مقام معظم رهبری و به منظور تحقق شاخص های چشم اندازی نقشه جامع علمی کشور مرتبط با آمایش آموزش عالی و راهبردهای کلان «نقشه جامع علمی کشور» و سیاست های اجرایی مصوب ذیل آن و همچنین توزیع عادلانه منابع، ایجاد فرصت های برابر، توزیع مأموریت آموزش نیروی انسانی متخصص مورد نیاز، استفاده از مزیت های منطقه ای، کاهش تمرکز و جلوگیری از تجمع امکانات، مشارکت دانشگاه ها در تصمیم گیری و موضوعات ملی و فرااستانی؛ نظام آموزش عالی کشور از نظر آمایش سرزمینی به ۱۰ کلان منطقه تقسیم می شود.

ماده ۲- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری موظف است به منظور بهبود ساختار مدیریت و تصمیم گیری در نظام آموزش عالی و تقویت اختیارات مؤسسات آموزش عالی مناطق مذکور در ماده ۱، طرح مدیریت هر منطقه را در چارچوب مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی اجرا نماید.

(۲)

اجرای تبصره ماده ۱۰ قانون اهداف و وظایف و تشکیلات وزارت عتف (تحقق تمرکز زدایی)

ماده ۱۰ - دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی دارای شخصیت حقوقی مستقل هستند و برابر ضوابط و آیین نامه های خاص مالی معاملاتی، اداری، استخدامی و تشکیلاتی که به تصویب هیأت امناء و تأیید وزیر می رسد اداره می شوند. اختیارات وزارت در امور دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی و حدود تعیین سیاست های عمومی اداره آنها، ارزیابی، نظارت و حمایت و پشتیبانی آنها در چارچوب این قانون و مصوبات مراجع ذیصلاح خواهد بود.

تبصره - به منظور تحقق تمرکززدائی در فعالیتهای اجرائی بخش آموزش عالی و پژوهشی افزایش اختیارات هیأت امناء شوراهای علمی و مدیریت اجرائی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی، تنظیم حدود اختیارات حوزه های ستادی وزارتخانه در امور دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی، تقویت ترکیب اعضای هیأت های امناء، تعریف و تعیین مسؤولیت های متقابل دولت و هیأت های امناء و نحوه نظارت بر فعالیت دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی، لوایح، تصویب نامه ها، آیین نامه ها و اصلاحیه های لازم توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تنظیم و برای طی مراحل قانونی به مراجع ذیصلاح ارائه خواهد شد.

۱- ضرورت مدیریت استانی آموزش عالی (از منظر کارکردی)

- تمرکز زدایی و شبکه سازی
- هم افزایی مؤسسات آموزش عالی
- مشارکت مؤسسات آموزش عالی در تصمیم گیری و تصمیم سازی آموزش عالی
- متناسب سازی و متوازن کردن توسعه مؤسسات
- کاهش بروکراسی ناشی از تمرکز تصمیم گیری ها
- ایجاد هماهنگی و تبادل تجربیات میان ساختارهای آموزش عالی

۲- آیین نامه مدیریت استانی موسسات آموزش عالی و ویژگی های آن

شماره نامه: ۹۹/۱۰/۱۵
تاریخ: ۹۹/۰۲/۲۱

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

مشخصات سند	
عنوان سند: آیین نامه پیاده سازی آمایش آموزش عالی کشور- مدیریت استانی موسسات آموزش عالی در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	
نوع سند: آیین نامه	شماره سند: متف- ۱- ۱۰۰۳
ویرایش: ۰۱	صفحه: ۶ از ۸

اقدام کنندگان			
امضا	واحد سازمانی	نام و نام خانوادگی	اقدامات
	مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور	رضا نفی زاده	تهیه کننده (گان)
	معاون پژوهش و فناوری	غلامحسین رحیمی شمرانف	تأیید کننده
	وزیر علوم، تحقیقات و فناوری	منصور غلامی	تصویب کننده

امضا	شماره و تاریخ صورت جلسه	نام و نام خانوادگی دبیر	مرجع تأیید و ثبت
	جلسه شماره: تاریخ:	مسمود شمس بخش	جلسه شورای معاونان

مرجع نگهداری سند	پرونده	قسمت	تاریخ و شماره ابلاغ سند
دفتر وزارتی	۱	.	

مهمترین پیش فرض های حاکم بر تدوین آیین نامه :

حفظ استقلال دانشگاه ها و هیات های امناء و در عین حال پرهیز از
ایجاد بروکراسی اضافی

۲- آیین‌نامه مدیریت استانی موسسات آموزش عالی و ویژگی‌های آن (ادامه)

مهمترین ویژگی‌های آیین‌نامه :

آیین‌نامه مدیریت استانی موسسات آموزش عالی، در واقع فاز نخست از فرآیند پیاده‌سازی سند آمایش آموزش عالی کشور است و تاکید آن بر **هماهنگی و تبادل تجربیات در سطح مناطق ۱۰ گانه** سند آمایش آموزش عالی و نقش اجرایی استان‌ها با تاکید بر شورای مدیریت آموزش عالی استان و دانشگاه معین استان می باشد.

در آیین‌نامه مدیریت استانی موسسات آموزش عالی، **استقلال دانشگاه‌ها و هیات‌های امناء** مانند گذشته برقرار است و صرفاً برخی کارکردهای وزارت عتف (در حوزه‌های آموزشی، پژوهشی و فناوری، مالی و اداری، دانشجویی و فرهنگی و ستادی) به شوراهای استانی واگذار شده است.

در آیین‌نامه مدیریت استانی موسسات آموزش عالی، تاکید جدی بر **عدم ایجاد ساختارهای متعدد و اضافی** وجود داشته است.

زیرنظام‌های آموزش عالی همچون دانشگاه‌های غیرانتفاعی، آزاد اسلامی و پیام نور با مکانیزم حضور و حق رای آنها در شورای استانی مد نظر قرار گرفته اند.

۳- چالش‌های پیاده‌سازی مدیریت استانی مؤسسات آموزش عالی

- ❑ ضعف همراهی مؤسسات آموزش عالی و زیرنظام‌های آموزش عالی
- ❑ فشار ساختارهای سیاسی
- ❑ وجود پاره‌ای چالش‌های امنیتی در برخی شهرها
- ❑ عدم بلوغ کافی برای برعهده گرفتن کارکردها توسط شوراهای استانی و دانشگاه‌های معین در برخی استان‌ها

۴- راهکارهای اجرای موفق آیین‌نامه مدیریت استانی مؤسسات آموزش عالی

اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی در خصوص اهمیت مدیریت استانی و مزایای همکاری دانشگاه‌های کوچک و بزرگ. برای مثال از طریق برگزاری همایش‌ها و سمینارهای ملی و منطقه‌ای و اطلاع‌رسانی پیرامون ضرورت مدیریت استانی و پاسخ به ابهامات موجود در آن با هدف کاهش تنش‌های احتمالی

بازنگری و اصلاح فرآیندهای پژوهش و فناوری، آموزشی، اداری و مالی با رویکرد مدیریت استانی از ستاد به دانشگاه معین استان و از دانشگاه معین به سایر مؤسسات آموزش عالی.

واگذاری تدریجی اختیارات از ستاد وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به استان‌ها جهت تحقق تمرکززدایی، افزایش کارایی و اثربخشی، مشارکت هر چه بیشتر مؤسسات در تصمیم‌گیری‌ها و تصمیم‌سازی‌های آموزش عالی کشور و کمک به متناسب‌سازی و متوازن نمودن رشد مؤسسات آموزش عالی در سطح کشور.

۴- راهکارهای اجرای موفق آیین‌نامه مدیریت استانی مؤسسات آموزش عالی

توجه به الگوی واسپاری کارکردها به‌گونه‌ای که همه کارکردها از یک الگوی واگذاری تبعیت نخواهند کرد و وزارت عتف، برخی از کارکردها را به طور کامل واگذار کند و تنها سیاست‌های کلان را مشخص کند، در برخی از کارکردها تنها نظر مشورتی استان‌ها را بگیرد و تصمیم نهایی در ستاد اخذ شود و در برخی دیگر از کارکردها تایید اولیه در استان انجام و جهت تایید نهایی به ستاد ارسال شود.

تدقیق نوع خروجی‌های مورد انتظار از استان به‌گونه‌ای که در برخی موارد، سند سیاستی به عنوان خروجی مورد انتظار و ملاک تحقق وظیفه خواهد بود. یکی از خروجی‌های دیگر، استقرار یکی از بسترهای سخت‌افزاری مانند فضای فیزیکی، زیرساخت‌های آموزشی، تأمین منابع انسانی و ... است. در برخی موارد، از دانشگاه‌ها و مراکز طرف تعامل انتظار می‌رود برنامه ارائه شده را در سطح استان پیاده نموده و اجرایی کنند.

۴- راهکارهای اجرای موفق آیین‌نامه مدیریت استانی مؤسسات آموزش عالی

تدوین ملاحظات امنیتی و تعیین میزان تفویض اختیارات از وزارت عتف به استان‌ها به منظور تعیین اینکه آیا اختیارات وزارت عتف در همه استان‌ها باید به شکلی یکسان تفویض شود و چه میزان از این تفویض منطقی است و چالش امنیتی در آینده ایجاد نمی‌نماید.

حفظ ارتباط با نهادهای سیاست‌گذار و مسئولان محلی و آگاهی بخشی نسبت به اهمیت این فعالیت‌ها به منظور کاهش فشار ساختارهای سیاسی

تاکید بر حفظ نقش سیاستی و تا حدی نظارتی وزارت عتف، زیرا در حال حاضر بلوغ کامل برای اعطای یکباره و کامل اختیارات وجود ندارد.

۴- راهکارهای اجرای موفق آیین‌نامه مدیریت استانی مؤسسات آموزش عالی

بهره گرفتن از ظرفیت نهادهای فراقوه‌ای همچون شورای عالی انقلاب فرهنگی در نهایی‌سازی تصمیمات پرچالش.

توجه به نظام رسمی دسته‌بندی مراکز آموزش عالی (دانشگاه، مرکز آموزش عالی و ...) جهت ارزیابی توانمندی استان‌ها، تعدادی از دانشگاه‌ها با استانداردهایی جهانی یک دانشگاه فاصله معناداری دارند و در خوشبینانه‌ترین حالت یک مرکز آموزشی هستند در حالی که انتظاراتی در حد یک دانشگاه بزرگ دارند.

با سپاس از توجه شما